

Svet
Evropske unije

Bruselj, 25. november 2022
(OR. en)

15222/22

LIMITE

JUSTCIV 162
FREMP 249
AUDIO 124
JAI 1551
CODEC 1836

Medinstitucionalna zadeva:
2022/0117(COD)

DOPIS

Pošiljatelj:	predsedstvo
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Št. predh. dok.:	15159/22
Zadeva:	Predlog direktive o zaščiti oseb, ki se udeležujejo pri udeležbi javnosti, pred očitno neutemeljenimi ali zlorabljenimi sodnimi postopki (strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti) – orientacijska razprava

I. STANJE

1. Komisija je 27. aprila 2022 sprejela predlog direktive o zaščiti oseb, ki se udeležujejo pri udeležbi javnosti, pred očitno neutemeljenimi ali zlorabljenimi sodnimi postopki (strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti, ang. *strategic lawsuits against public participation* ali SLAPP)¹ in dopolnilno priporočilo o zaščiti novinarjev in zagovornikov človekovih pravic, ki se udeležujejo pri udeležbi javnosti, pred očitno neutemeljenimi ali zlorabljenimi sodnimi postopki (strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti)².

¹ 8529/22 + ADD1

² C(2022) 2428 final

2. Predlog direktive je ena od pobud iz akcijskega načrta za evropsko demokracijo³, katerega namen je krepitev svobode in pluralnosti medijev. Na podlagi člena 81(2)(f) PDEU novinarjem, zagovornikom človekovih pravic in drugim, ki dejavno sodelujejo v javnih razpravah, zagotavlja ustrezna pravna orodja, da se lahko zaščitijo pred tožbami, katerih cilj je njihovo ustrahovanje in utišanje. Namen Direktive je zagotoviti postopkovna jamstva v civilnih postopkih s čezmejnimi posledicami.
3. V Evropskem parlamentu je za predlog pristojen Odbor za pravne zadeve (JURI), odbor, zaprosen za mnenje, pa je Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve (LIBE). Poročevalec za ta dosje je Tiemo Wölken.
4. Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje⁴ o predlogu podal 26. oktobra 2022.
5. V Svetu predlog preučuje Delovna skupina za civilnopravne zadeve (v nadaljnjem besedilu: Delovna skupina za boj proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnost). Komisija je na seji Delovne skupine za boj proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnost 13. maja 2022 predstavila predlog direktive za boj proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti, priloženi delovni dokument svojih služb in priporočilo za boj proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti.
6. Preučevanje posameznih členov predloga se je začelo med francoskim predsedovanjem in med češkim predsedovanjem nadaljevalo v sklopu seje delovne skupine 25. julija 2022. Za lažjo pripravo kompromisnega besedila o poglavjih I in II je Komisija izdala neuraden delovni dokument z dodatnimi pojasnili in razlagami glede specifičnih točk, ki jih je izpostavilo predsedstvo; dokument je bil predstavljen na seji delovne skupine 9. septembra 2022.

³ COM(2020) 790 final

⁴ SOC/734-EESC-2022

7. Predsedstvo je na seji Delovne skupine za boj proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti 10. oktobra 2022 v tesnem sodelovanju s Komisijo predstavilo revidirano besedilo poglavij I in II (Splošne določbe in Skupna pravila o postopkovnih jamstvih). Kompromisno besedilo je bilo obravnavano na dveh poznejših sejah delovne skupine, sledili pa sta dve revidirani različici.
8. Zaradi tesne medsebojne povezanosti določb v prvih štirih poglavjih je predsedstvo nadaljevalo pogajanja o poglavjih III in IV (Zgodnja zavrnitev očitno neutemeljenih sodnih postopkov in Pravna sredstva zoper zlorabljene sodne postopke). Objavilo je neuraden delovni dokument, ki naj bi bil podlaga za predloge držav članic glede kompromisnega besedila. Na seji Delovne skupine za boj proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti je 22. novembra predstavilo prvi kompromisni predlog za poglavji III in IV.
9. Čeprav so za upoštevanje stališč držav članic potrebne nadaljnje razprave na ravni delovne skupine, je bil na posebnih sejah te skupine – doslej jih je bilo osem – dosežen znaten napredek pri številnih vsebinskih in tehničnih vprašanjih.
10. Prvič, s kompromisnim besedilom naj bi zagotovili, da se bo namen direktive, tj. olajšati civilne postopke v primerih s čezmejnimi posledicami z namenom zaščititi novinarje, zagovornike človekovih pravic in druge pred strateškimi tožbami za onemogočanje udeležbe javnosti, bolje odražal v določbah predloga in ne bo privedel do zlorab, če bi bil zahtevek tožeče stranke zakonit. V ta namen kompromisno besedilo dodatno pojasnjuje pojma očitno neutemeljenih zahtevkov in zlorabljenih sodnih postopkov ter dejstvo, da bi bilo treba postopkovna jamstva, od katerih lahko ima tožena stranka korist, uporabiti v skladu s pravico do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča, kot je določeno v členu 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Prav tako bolje opredeljuje osebno področje uporabe direktive, in sicer v uvodnih izjavah navaja dodatna pojasnila in primere v zvezi s pojmi novinarjev, zagovornikov človekovih pravic in drugih ter dejavnostmi v sklopu udeležbe javnosti, pri katerih lahko ti sodelujejo. V kompromisnem besedilu je poudarjeno, da je treba ustrezno zaščito pred zlorabo ukrepov po tej direktivi doseči tako, da se nacionalnim sodiščem pri odločanju o uporabi takih ukrepov v posameznih primerih zagotovi zadostna prosta presoja.

11. Drugič, države članice so izrazile pomisleke glede učinka, ki bi ga direktiva imela na nacionalno postopkovno pravo, zlasti kazenske postopke. Predsedstvo je v kompromisnem besedilu pojasnilo, da direktiva v skladu s pravno podlago, tj. členom 81(2)(f) PDEU, ne določa pravil o kazenskem postopku.
12. In še tole: nekatere države članice so izrazile pomisleke glede dejstva, da bi lahko opredelitev zadev s čezmejnimi posledicami iz drugega odstavka predloga Komisije privedla do široke razlage tega pojma. Predsedstvo je zato predlagalo štiri alternativne možnosti za oblikovanje osnutka v zvezi z zadevami s čezmejnimi posledicami. Ker v tej fazi na tehnični ravni med državami članicami ni bilo prevladujočega mnenje, ki bi dajalo prednost kateri od predlaganih možnosti, ostaja vprašanje čezmejnih posledic v rokah delovne skupine.

II. PREDLAGANI STRATEŠKI PRISTOPI

13. Čeprav države članice na splošno podpirajo cilj direktive – tj. olajšati civilne postopke, da se v prid osebam, ki se udeležujejo pri udeležbi javnosti, zaščitita pravica do svobode izražanja in svoboda medijev –, so opozorile, da je treba zagotoviti, da ukrepi proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti ne bodo preprečevali, da bi se pred sodišči uveljavljali zakoniti zahtevki, saj bi s tem kršili pravico tožeče stranke glede dostopa do sodnega varstva.
14. Prvič, države članice so navedle, da morajo biti postopkovna jamstva iz direktive skrbno ciljno usmerjena in v skladu s pravico do poštenega sojenja, da bi odpravili tveganje zlorabe s strani toženih strank, ki naj bi jih pravzaprav direktiva ščitila. Drugič, v besedilu direktive bi bilo treba poudariti, da morajo sodišča zadevo ustrezno obravnavati, preden jo zavrnejo kot očitno neutemeljeno ali predenodobrijo eno od pravnih sredstev, ki jih predlog določa glede zlorabljenih sodnih postopkov. Države članice so poudarile, da tisti, ki namerno širijo dezinformacije izključno z namenom škodovati ugledu določene osebe, ne bi smeli biti deležni zaščite po direktivi.

15. Države članice so na splošno pozdravile izboljšave, ki jih je v besedilo predloga vneslo predsedstvo, in bolj uravnotežen pristop, kar se tiče varstva zadevnih temeljnih pravic. Kljub temu so nekatere države članice dodatno izpostavile pomen pravice do učinkovitega pravnega sredstva in ponovno poudarile, da se ukrepi, kot so predlagani v direktivi, ne bi smeli zlorabljeni v škodo tožečih strank, če so njihovi zahtevki zakoniti.
16. Ob upoštevanju načela, da nič ni dogovorjeno, dokler vse ni dogovorjeno, predsedstvo meni, da bodo razprave na politični ravni olajšale prihodnje delo v zvezi z direktivo.

Vprašanje:

Glede na napredek, dosežen na tehnični ravni, naj ministri in ministrice izrazijo svoje mnenje o tem, ali bi morala direktiva poskrbeti za ustrezne zaščitne ukrepe proti zlorabi civilnih postopkov, začeti z namenom preprečevanja, omejevanja ali kaznovanja udeležbe javnosti ter svobode in pluralnosti medijev, hkrati pa zagotoviti, da se ohrani pravica do učinkovitega dostopa do sodnega varstva.
